

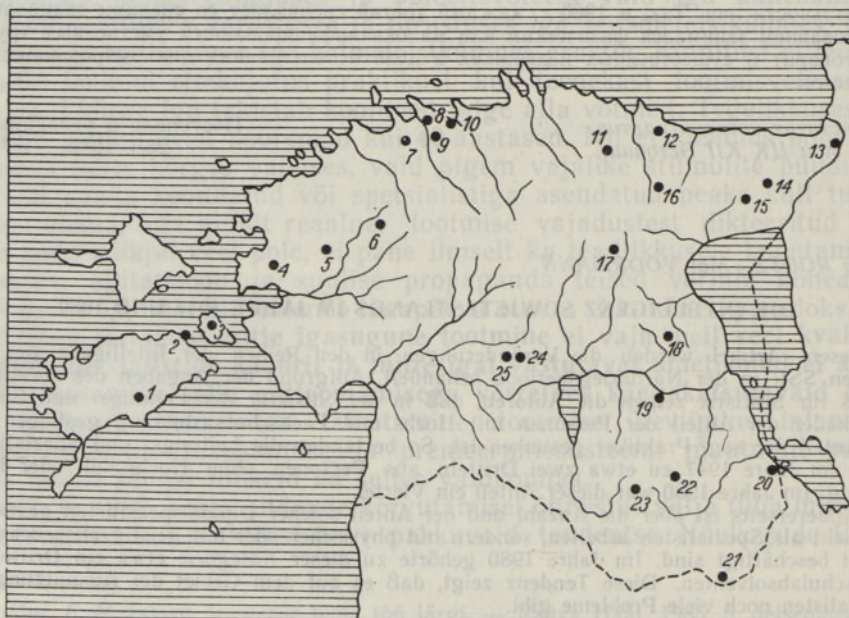
<https://doi.org/10.3176/hum.soc.sci.1986.4.03>

1985. AASTA ARHEOLOOGILISTE VÄLITÖÖDE TULEMUSI

Koostanud Jüri Selirand

1985. aastal korraldati Eesti NSV-s arheoloogilisi välitöid 25 kohas, neist 17 kohas ENSV TA Ajaloo Instituudi arheoloogide juhatusel. Varasemaid kaevamisi jätkati 11 kohas. Kõnnu kiviaja asulast (kaardil nr. 1, Kingissepa rajoon, tööde juhataja L. Jaanits) kogutud leitud kinnitasid, et asula on tekkinud hilismesoliitikumis. Viidi lõpule Mäla kalme (3, Kingissepa rajoon, V. Lõugas) ja Rebala kahe kivikirstkalme (10, Harju raj., V. Lõugas) uurimine. Varbolas (6, Rapla raj., Ü. Tamla, E. Tõnisson) uuriti linnuse läänepoolset väravakohta ning Keldrimäe asulakohta 11.—13. sajandi kultuurkihti, Padal (12, Rakvere raj., T. Tamla) linnuse väravakohta ja lähikonnas paiknevat asulat, Irus (8, Harju raj., V. Lang) linnuse keskvalli, Kuristal (17, Jõgeva raj., A. Lavi) linnamäe kaitseehituste iseloomu. Lõpule viidi päästekaevamised Olustvere asulakohal (24, Viljandi raj., M. ja V. Sokolovski). Lehmja asulakoht (7, Harju raj., A. Lavi, A. Niinre) andis leide I aastatuhande teisest poolest ja II aastatuhande esimestest sajanditest. Jätkati kääbaste uurimist Jõugal (15, Kohtla-Järve raj., P. Ligi). Siksalis (21, Võru raj., S. Laul) avati 37 hauda 11.—16. sajandist, uuriti lähikonda jääva linnuse valli ja asulakohta.

Uued kaevamiskohad olid 13.—17. sajandi leide andnud asulakoht Vana-Koiolas (22, Põlva raj., M. Aun), kääbastikud Velnas (20, Põlva raj., M. Aun), Kuremäel (14, Kohtla-Järve raj., P. Ligi) ja Palasil (16, Rakvere raj., P. Ligi, T. Tamla), keskaegne Kärevere külakalmistu (25, Viljandi raj., M. ja V. Sokolovski) ning rauasulatuskoht Tintimurrul (18, Jõgeva raj., J. Peets).

Arheoloogilised ekspeditsioonid 1985. aastal. — Археологические экспедиции 1985 года. —
Archäologische Expeditionen 1985.

ENSV Riiklik Ajaloomuseum (M. Mandel) jätkas kivikalmete uurimist Ehmjas (4, Haapsalu raj.) ja Maidlas (5, Rapla raj.).

Tallinna Linnamuseum (K. Deemant) alustas Proosa asulakoha (9, Harju raj.) uurimist.

ENSV Kultuuriministeeriumi Muuseumide ja Kultuurimälestiste Teaduslik-Metoodiline Nõukogu kaevas keskaegset külakalmistut Vaabinas (23, Võru raj., H. Valk).

Kultuurimälestiste Riiklik Projekteerimise Instituut tegi väliuurimisi Rakvere ja Narva ordulinnusel (11, 13, T. Aus, J. Tamm) ning koos Tartu Riikliku Ülikooliga Tartu vanalinnas (19, R. Metsallik, A. Mäesalu, V. Trummal).

Eesti Riikliku Meremuuseumi allveearheoloogiline ekspeditsioon uuris ja mõõdistas 16. sajandi keskpaigast pärinevat purjelaeva vrakki Väikeses väinas Maasilinna ordulinnuse sadamakoha lähedal (2, Kingissepa raj., B. Pao, J. Selirand).

Järgnevas avaldatud 16 lühivälavaates on osalt peatunud ka varasemate aastate töö tulemustel, neile lisandub eraldi ülevaade Varbola linnuse mündileidudest.

ИТОГИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ ПОЛЕВЫХ РАБОТ 1985 ГОДА

Составитель Юри Селиранд

В 1985 г. на территории Эстонской ССР были проведены археологические работы в 25 местах, из них в 17 — под руководством археологов из Института истории АН ЭССР. Ранее начатые раскопки были продолжены в 11 местах. Собранный вещевой материал со стоянки каменного века в Кынну (на карте 1, Кингисепский р-н, руководитель раскопок Л. Янитс) свидетельствует, что стоянка возникла в позднем мезолите. Были окончены исследования каменного могильника в Мяла (3, Кингисепский р-н, В. Лыугас) и двух каменных могильников в Ребала (10, Харьюский р-н, В. Лыугас). В Варбола (6, Раплаский р-н, Ю. Тамла, Э. Тыниссон) были изучены западный воротный проезд городища и культурный слой 11—13 вв. на поселении Келдримяэ. В Пада (12, Раквереский р-н, Т. Тамла) были продолжены исследования воротного проезда городища и проведены разведочные раскопки на поселении вблизи городища. На городище Иру (8, Харьюский р-н, В. Ланг) продолжалось изучение центрального вала, на городище Куриста (17, Йыгеваский р-н, А. Лави) — выявление характера оборонительных сооружений городища. Окончены спасательные раскопки на поселении в Олуствере (24, Вильяндский р-н, М. Соколовски и В. Соколовский). Вешевой материал поселения Лехмя (7, Харьюский р-н, А. Лави, А. Нийнре) относится ко второй половине I — началу II тыс. Продолжалось изучение курганного могильника в Йюуга (15, Кохтла-Ярвеский р-н, П. Лиги). В Сиксали (21, Вырусский р-н, С. Лаул) открыты 37 могил 11—16 вв., изучены вал городища и территория поселения.

Новые раскопки начаты на поселении 13—17 вв. в Вана-Койола (22, Пылваский р-н, М. Аун), на курганных могильниках в Велна (20, Пылваский р-н, М. Аун), Куремяэ (14, Кохтла-Ярвеский р-н, П. Лиги) и Палази (16, Раквереский р-н, П. Лиги, Т. Тамла), на средневековом деревенском могильнике в Кяревере (25, Вильяндский р-н, М. Соколовски и В. Соколовский) и на месте плавки железа в Тинтимурру (18, Йыгеваский р-н, Ю. Пезте).

Сотрудник Государственного исторического музея М. Мандел продолжал раскопки каменных могильников в Эхмя (4, Хаапсалуский р-н) и Майдла (5, Раплаский р-н).

Таллинский городской музей начал исследование поселения в Прооза (9, Харьюский р-н, К. Деэмант).

Научно-методический совет музеев и памятников культуры Министерства культуры ЭССР проводил раскопки деревенского могильника в Ваабина (23, Вырусский р-н, Х. Валк).

Государственный институт по проектированию памятников культуры исследовал территорию орденовских замков в Раквере и Нарве (11, 13, Т. Аус, Я. Тамм) и — совместно с Тартуским госуниверситетом — территорию Старого Тарту (19, Р. Metsallik, А. Мязсалу, В. Труммал).

Подводная археологическая экспедиция Эстонского государственного морского музея исследовала и провела измерения разбитого парусника середины 16 в. в заливе

Вяйке-Вяйн у древнего порта орденского замка Маазиллин (Зонебург) (2, Кингисеппский р-н, Б. Пао, Ю. Селиранд).

Данная публикация содержит 16 обзоров, в которых частично подытожено сделанное за несколько лет, а также специальный нумизматический обзор монетных находок на городище Варбола.

RESULTATE DER ARCHÄOLOGISCHEN FELDARBEITEN VON 1985

Zusammengestellt von Jüri Selirand

Im Jahre 1985 wurden auf dem Territorium der Estnischen SSR archäologische Arbeiten an 25 Orten, darunter an 17 Orten unter der Leitung der Archäologen des Instituts für Geschichtsforschung der A. d. W. der Estnischen SSR, durchgeführt. Von den letzteren wurden an 11 Orten frühere Ausgrabungen fortgesetzt. Die auf dem steinzeitlichen Siedlungsplatz Kõnnu (auf der Karte Nr. 1, Bezirk Kingissepa, Leiter der Forschungen L. Jaanits) geborgenen Funde bestätigen, daß die dortige Siedlung schon im Spätmesolithikum entstanden ist. Die Untersuchungen eines Steinkistengrabes in Mäla (3, Bez. Kingissepa, V. Lõugas) und zweier Steinkistengräber in Rebala (10, Bez. Harju, V. Lõugas) wurden zu Ende geführt. In Varbola (6, Bez. Rapla, Ü. Tamla, E. Tõnisson) wurden die Untersuchungen des westlichen Torganges der Wallburg und der Kulturschicht des 11.—13. Jh. auf dem Siedlungsplatz Keldrimäe fortgesetzt. In Pada (12, Bez. Rakvere, T. Tamla) untersuchte man den Torgang auf dem Burgberg und den offenen Siedlungsplatz. Auf dem Burgberg Iru (8, Bez. Harju, V. Lang) setzte man die Untersuchungen des mittleren Walles fort. Mit den Ausgrabungen des Burgberges Kurista (17, Bez. Jõgeva, A. Lavi) erklärte man den Charakter der dortigen Verteidigungsanlagen weiter. Die Rettungsgrabungen auf dem Siedlungsplatz Olustvere (24, Bez. Viljandi, M. und V. Sokolovski) wurden zu Ende geführt. Auf dem Siedlungsplatz Lehmja (7, Bez. Harju, A. Lavi, A. Niinre) traten überwiegend die Fundgegenstände der zweiten Hälfte des I. Jahrtausends und der ersten Jahrhunderte des II. Jahrtausends auf. Man führte die Untersuchungen auf dem Hügelgräberfeld Jõuga (15, Bez. Kohtla-Järve, P. Ligi) weiter. In Siksali (21, Bez. Võru, S. Laul) wurden 37 Gräber des 11.—16. Jh. freigelegt und die Untersuchungen des Burgberges und des Siedlungsplatzes weitergeführt.

Zu den neuen Untersuchungsobjekten gehören der Siedlungsplatz des 13.—17. Jh. in Vana-Koiola (22, Bez. Põlva, M. Aun), die Hügelgräberfelder in Velna (20, Bez. Põlva, M. Aun), Kuremäe (14, Bez. Kohtla-Järve, P. Ligi) und Palasi (16, Bez. Rakvere, P. Ligi, T. Tamla), das mittelalterliche Dorffriedhof in Kärevere (25, Bez. Viljandi, M. und V. Sokolovski) und der Eisenverhüttungsplatz in Tintimuru (18, Bez. Jõgeva, J. Peets).

Das Staatliche Historische Museum der Estnischen SSR (M. Mandel) setzte die Untersuchungen der Steingräberfelder in Ehmja (4, Bez. Haapsalu) und in Maidla (5, Bez. Rapla) fort.

Das Tallinner Stadtmuseum (K. Deemant) begann mit der Grabung des Siedlungsplatzes von Proosa (9, Bez. Harju).

Der wissenschaftlich-methodische Rat für Museen und Kulturdenkmäler des Kulturministeriums der Estnischen SSR grub das mittelalterliche Dorffriedhof in Vaabina (23, Bez. Võru, H. Valk) aus.

Das Staatliche Projektierungsinstitut für Kulturdenkmäler setzte die Feldforschungen auf den Territorien der Ordensburgen zu Rakvere und Narva (11, 13, T. Aus, J. Tamm) fort und untersuchte in Zusammenarbeit mit der Staatlichen Universität Tartu einige Grabungsflächen in der Tartuer Altstadt (19, R. Metsallik, A. Mäesalu, V. Trummal).

Das Staatliche Estnische Meeresmuseum führte die Unterwasserforschungen eines Segelschiffswracks aus der Mitte des 16. Jh. in der Meerenge Väike väin bei der früheren Hafensstelle der Ordensburg Maasilinn/Soneburg (2, Bez. Kingissepa, B. Pao, J. Selirand) durch.

Die 16 Vorberichte über die Resultate der archäologischen Feldarbeiten fassen teils auch die Untersuchungen mehrerer Jahre zusammen. Es kommt ein spezieller numismatischer Bericht über die Münzfunde in der Wallburg Varbola hinzu.